

Waldemar Torenstra:

'Mijn gezin ziet hoe gelukkig ik hiervan word'

In Ondersteboven van de Amerika's reist Waldemar Torenstra door Noord- en Zuid-Amerika om iets te leren van de oude culturen aldaar. 'Ik zag een enorme rijkdom en een inspirerende wereld.'

TEKST: BRAM DE GRAAF
BEELD: ARJO FRANK/BRUNOPRESS, CARO LENSSEN

Kijken naar de nieuwe serie *Ondersteboven van de Amerika's* heeft iets ongemakkelijks.

Waldemar Torenstra maakte het met dezelfde crew als eerder *Ondersteboven in Afrika*: regisseur/cameraman Arjan van Engen en geluidsman Thomas Sykora. Beide keren reisden ze drie maanden op de motor over de continenten. Hoewel Torenstra het presenteert en de interviews doet, komen de andere twee regelmatig in beeld. Eind december overleed Van Engen, 47 jaar oud pas. "Erg verdrietig", zegt Torenstra. "Een groot gemis, hij was mijn partner in crime. Er was me extra veel aan gelegen om er iets heel moois van te maken dat goed wordt bekeken. Om zo ook Arjans boodschap over te brengen."

Wat was die boodschap?

"Eigenlijk is onze gezamenlijke boodschap: hoe de kolonisatie van de inheemse bevolking nog steeds doorgaat. En dat terwijl het belangrijk is om naar hen te luisteren omdat ze zoveel bijzondere kennis hebben, waar wij in het Westen veel van kunnen leren."

*'De inheemse culturen
leven volgens het principe:
je geeft voordat je neemt'*

◀ **Waar is jouw fascinatie voor die volken ontstaan?**

“Als kind las ik de boeken van Karl May over Winnetou en Old Shatterhand. Ik had een exotisch beeld van inheemse volken, dacht dat ze waren verdwenen. Tijdens mijn reizen door Afrika – en later met mijn gezin door Noord- en Zuid-Amerika – bleken ze er allemaal nog te zijn. Ze proberen hun tradities en vorm van leven te behouden, maar staan onder enorme druk. In de VS waarschuwden mensen mij: ‘Ga niet met je kinderen het reservaat in, dat is levensgevaarlijk!’ We deden het wel en ik zag dat het door May, stripboeken en westerns geschetste beeld ver bezijden de waarheid lag. Ik wist: ik moet hier een programma over maken.”

Heb je voor dezelfde aanpak gekozen als in de Afrika-serie?

“Ja, in beide gevallen wilde ik de blik van hoe we naar die continenten kijken omdraaien – vandaar de titel. De geschiedschrijving is gedaan door Europeanen, die daar als veroveraars kwamen. Maar er leefden al duizenden jaren mensen met hoogwaardige culturen, met bijzondere ideeën over de natuur en samenleven. Omdat het wel een reisprogramma is en geen geschiedenisprogramma, zit er ook een beetje avontuur in. Al hebben we minder risico’s genomen dan in Afrika. We beleefden daar een aantal bijna doodervaringen op de motor. Wegen waren vaak onbegaanbaar, gebieden te gevaarlijk. Toen de drugskartels in Midden-Amerika ons verboden op motoren door hun gebied te reizen hebben we de auto gepakt... En meer nog dan in Afrika heb ik er mezelf in gestopt.”

Zoals?

“In de inheemse culturen denken ze vaak precies andersom dan wij. Wij zijn individualistischer. Pas als we onze schaapjes op het droge hebben, kijken we naar de ander. Bij hen is het: je geeft voordat je neemt. De gemeenschap is belangrijker. Wij gebruiken daarnaast de natuur om onszelf te ver-

PASPOORT

Naam: Waldemar Govinda Torenstra

Geboren: Amsterdam, 29 maart 1974

Opleiding: Studie economie

Privésituatie: Verloofd met Sophie Hilbrand, een zoon (11) en dochter (13)

Carrière: Zat van 2000 tot 2003 bij het Noord-Nederlands Toneel, is nu freelancer. Stond vorig jaar op de planken met *Momentum*. Speelde in films (*Baantjer, het begin, Alles op tafel en Zwanger & co*) en series (*Divorce* en *Vechtershart*). Presenteerde *Het koninkrijk, Verborgen verleden van Nederland* en *Ondersteboven van Afrika*.

rijken en ons leven te vergemakkelijken; zij denken altijd eerst vanuit de omgeving en de natuur. Dat probeer ik over te brengen.”

Wat raakte je het meest?

“Het is zo schrijnend om die kapotgemaakte samenlevingen te zien. Zeker in de VS, als je bedenkt dat zij prat gaan op hun burgerrechten en ‘het kunnen zijn wie je bent’. Van de oorspronkelijke volken daar

werd steeds meer land afgepakt, honderden verdragen werden geschonden. Veel van hen leven in vervuilde reservaten, zonder werk. Ze zoeken een uitvlucht in drank en drugs. Ik was er toen ze een moeder en een kind dood vonden na een overdosis amfetamine. Verschrikkelijk. Maar die kant willen we het minst laten zien. Wij hebben ons specifiek gericht op: waar zit de veerkracht en de kennis? Spirituele leiders en jongeren vertellen ons waar ze ooit voor stonden en welke wereld ze uitdragen. Dat was inspirerend. Dan tref je een wereld aan die veel grootser en ontwikkelder was dan de Europese in de vijftiende eeuw. Ze hadden moderne steden, democratie stond op een hoog peil. Feminisme en genderneutraliteit waren daar al honderden jaren geaccepteerd. Iedereen kon daar zijn wie ze wilden zijn. Zelfs de Verlichting in Europa vond haar oorsprong daar; het principe dat alle mensen gelijk zijn, stamt van de Iroquois, en niet van Rousseau of Voltaire. Bij de Iroquois stonden leiders in dienst van het volk en konden te allen tijde worden afgezet. We hebben dat maar matig overgenomen, want hier blijven incompetent leiders gewoon zitten. Al mijn ontmoetingen schetsten een enorme rijkdom en inspirerende wereld. Waarom staat dat niet in de geschiedenisboeken?”

Kwam je als een ander mens terug?

“Alle grote ervaringen veranderen een mens. Maar dit heeft me inderdaad enorm veranderd. Ik ben bijna twee jaar met deze materie bezig geweest. In de eerste maanden na de reis had ik moeite met aanpassen. Zat ik op een feestje waar mensen allerlei onzin bespraken en dacht ik: serieus, hebben we hier over? Soms reageerde ik vervelend als ik bepaalde aannames van mensen wilde rechtzetten. Ik heb gewoon veel bijgeleerd en dat probeer ik ook mijn kinderen bij te brengen.”

Wat zoal?

“Heb respect voor elkaar en voor de aarde. Ik was daar zelf al mee bezig, we wonen in

*'Uiteindelijk gaat
het leven over
ervaringen opdoen
om het leven beter
te begrijpen'*

een ecologische wijk. Tijdens deze tocht heb ik een aantal levensveranderende ceremonies ondergaan. Ik kijk nu heel anders tegen de plantenwereld aan. Voor deze reis vond ik het idee van bomen knuffelen vreemd. Nu begrijp ik dat beter."

Geen boom is meer veilig voor je?

"Het was een grap, maar het vat wel samen wat ik heb meegemaakt. Ik ben ingewijd in een andere wereld. Ik hoop dat ik mensen kan inspireren zich er ook verder in te verdiepen."

Heeft dat verdiepen met een levensfase te maken? Volgend jaar word je vijftig.

"Het zat altijd al in me. Ik heb verschillende kanten. Vroeger werd ik vaak als 'vrolijke eikel' gecast in romcoms, dat heeft met uiterlijk te maken. Ik had daar geen invloed op. Mijn serieuze kant werd minder aangesproken. Maar twintig jaar geleden maakte ik al tv-programma's over vluchtelingen en vegetariër worden. Ik kom uit een biologisch-dynamisch hippiegezin, dus dat zit in mijn genen. Misschien mag ik in deze levensfase mijn serieuze kant vaker inzetten. Ik hoop het, want er zijn nog veel verhalen die ik graag zou vertellen. Met mijn bekendheid en een mix van avontuur en inhoud kan ik programma's maken die voor een groot publiek toegankelijk zijn."

Dus ondanks dat je een ontzettende familieman bent, verlaat je straks weer je gezin voor een paar maanden?

"Ik ben mijn gezin enorm dankbaar dat ze me dit gunnen. Ik probeer ze er zo veel mogelijk bij te betrekken. Dat geeft ook een gezin weer een nieuwe impuls. Uiteindelijk gaat het leven over leren en ervaringen opdoen om zo dat leven beter te begrijpen. Daar is dit een onderdeel van. En ze zien hoe gelukkig ik ervan word. Ik ben zelfstandige, dus als ik wil neem ik gewoon een avond vrij voor ze. Dan ben ik weer die leuke papa die hen vermoeit met zijn verhalen over inheemse volken."

**Ondersteboven van de Amerika's | zaterdag
BNNVARA | NPO 2 | 20.35**